

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Baptismi Materia

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

dum infans poteſt à parentibus ſubveni-
ri, non eſt in extrema neceſſitate, ac pro-
inde non tenentur alii de illius ſalute ſo-
liciti eſſe, præſertim diligentia extraor-
dinaria, qualis eſt in baptizando puero
occulte & invito parentibus. Sed hæc
ſententia Lorca à multis viris doctis
falſa exiſtimatur, *part. 3. tractat. 4. reſo-
lut. 1.*

Filii infide-
lium, qui ſunt
mancipia
Chriſtiano-
rum, poſſunt
baptizari à
Dominis et-
iam invito
parentibus.

11. Filii verò infidelium, qui ſunt mā-
cipia Chriſtianorum, an poſſint extra
mortis periculum baptizari invito pa-
rentibus? Negat Caiet. *in 3. part. queſt.*
68. artic. 10. & pauci alii. Sed affir-
mative reſpondendum eſt cum Caſſenſi
in curſ. Theolog. tom. 2. tractat. 27. diſp. 1.
ſect. 5. num. 47. Poteſt itaque Dominus
hujusmodi filios ſuorum mancipiorum
baptizare, eoſque ab educatione, & con-
ſortio parentum abſtrahere, ob manife-
ſtum periculum Apoſtaſiæ quando ad
adultam ætatem pervenerint. *part. 7.*
tract. 7. reſol. 67.

Neque hoc
eſt.
Vel contra
iniuſtiam.
Vel contra
Religionem

12. Neque dicendum cum Suarez *in*
3. part. diſp. 25. ſect. 5. hoc eſſe illicitum,
& contra religionem. Nam, ut do-
cet Vaſquez. *diſp. 155.* hoc non eſt contra
juſticiam, cum enim Dominus habeat
potēſtatem ſuum mancipium guber-
nandi, nullam parenti inferat injuriam
baptiſmum illo invito procurando.
Nec etiam peccat contra reverentiam
baptiſmo debitam, quia poteſt diligen-
ter curare, ne proles ſeducatur à paren-
te, cum acceſſerit uſus rationis, vel pro-
lem, vel parentem vendendo vel aliter
occurrento malo impendenti. Quod
ſi aliquis in particulari non poſſit ſuf-
ficienter periculis occurrere, nullo mo-
do debet prolem baptizare, invito pa-
rente infideli, *part. 7. tract. 7. reſol. 68.*

Immo etiam
probabilius
ad id obli-
gantur.

13. Petes an Domini, qui poſſunt fi-
lios ſuorum mancipiorum illis invi-
tis baptizare, ad id obligentur? Negat
Suarez *cit. ſect. 6.* Affirmat Vaſquez
item *cit. cap. 7.* quæ ſententia per ſe
loquendo eſt probabilior. Et argumenta
Suaz. non tam videntur probare Domi-
num non teneri procurare Baptiſmum
quando poteſt licite, quam non poſſe
procurare ſine peccato, in circumſtantis

ab eo poſitis, ut facile patebit ea conſi-
deranti. *ibid. reſol. 69.*

14. Puerum moribundum, cui non
poteſt per alium ſubveniri, & vitæ æter-
næ aditus apeririſi ſecundum Ochaga-
viam *tractat. unic. de Bapt. queſt. 7. num. 3.*
tenetur Sacerdos baptizare cum pericu-
lo, vel etiam certitudine mortis. Et qui-
dem, ſi eſt Parochus ex juſtitia, ſi alius,
ex charitate. Quia ſalus ſpiritualis il-
lius pueri præferenda eſt vitæ corpo-
rali ipſius. Imò etiam, ſi puer non
certò, ſed probabiliter ſit ſine Bapti-
ſmate moriturus. Non ita de adulto,
qui poteſt juſtificari per contritionem.
Niſi eſſet in ſebus fidei rudis, nam tunc
deberet cum inſtruisse, ut ad contritio-
nem ſe diſponat, ſi Baptiſmum ſuſcipere
non poſſet, & hoc cum periculo propriæ
vitæ.

Et ſi pariter
non ſunt in-
viti, etiam
cum pericu-
lo propriæ
vitæ ſecun-
dum aliquos.

Sed contra hanc ſententiam inſurgit
Sancius *ſelect. diſp. 10. numer. 9.* loquens
tam quidem procedere de Parocho,
qui factus eſt non omittre curam ani-
mæ proximi, etiam cum periculo pro-
priæ vitæ; & hoc ratione decimarum
aliorumve emolumentorum, quæ perci-
pit. Alios verò teneri non conſtitere
poſitive ad necem ſpiritualem proximi
pro conſervanda vitæ propriæ, minime
verò illam impedire cum tanto diſpen-
dio. At ſententiam Ochagaviæ tenuit
Bannez *in 2. 2. qu. 26. art. 2.* & tenet etiam
Ledelma *tom. 2. tract. 4. cap. 4. conclus. 15.*
part. 5. tract. 1. reſol. 16.

Sed Sancius
id concedit
ſolum in
Parocho.

BAPTISMI MATERIA.

14. **M**ateria Baptiſmi eſt duplex.
Remota, & proxima. Illa eſt,
aqua: hæc, ablutio. †

Baptiſmi
materia dux
plex.
Remota, &
proxima.
Remota eſt
aqua elemē-
tari.
Non aqua,
aut ſuccus
herbarum,
& ſorum.

15. Aqua, ut ſit materia Baptiſmi, de-
bet eſſe elementaris. Unde nulla ali-
qua aut ſuccus ex herbis, floribus, radi-
cibus, frondibus, aliſque miſtis perfe-
ctus, & diſtillatus poteſt eſſe materia
Baptiſmi; quia ſubſtantialiter diſſert
ab aqua elementari; ut in ſpecie de aqua
rolacea docet D. Thom. *3. part. queſt. 86.*
artic. 4. ad 5. ejuſque expoſitores; di-
cuntur enim aquæ æquivocè, non uni-
vocè,

vocè. Et ita docet Coninch *de Sacram.* *quæst. 66. artic. 4. dub. 1. num. 23.* cum univerſa Doctorum turba, *part. 5. tom. 3. reſolut. 2.*

Sufficit aqua ex ſale reſoluta.

16. Eſt tamen ſufficiens materia Baptismi aqua ex ſale reſoluta, quia ſal efficitur ex aqua falſa. Ita Fernandez *part. 3. cap. 4. §. 4. num. 5.* & Tab. *v. Baptism. 4. num. 8.* Quamvis Coninch *ubi ſupr. n. 22.* exiſtimet, aquam ex ſale eſſe diverſæ ſpeciei ab elementari, *part. 3. tractat. 4. reſol. 5. §. Quaritur ſecundo.* Eſt item ſufficiens aqua, quæ colligitur ex vaporibus denſatis, cum ex olla emergentes, in teſtaceo tegumento reperiuntur. Nam vapores ſunt eſſentialiter aqua. Item, quæ hyeme fluit ex petribus & lapidibus; eſt enim aqua genita ex aëre humido. Ita Fernandez *part. 3. cap. 10. §. num. 3. ibid.* in fine. Non autem, quæ fluit, ex vite, vel arboribus, quia id non eſt aqua, ſed ſucus. *Ibid. §. Quaritur tertio.*

Et, qua colligitur ex vaporibus denſata.

Qua, ſicut ex petribus, & lapidibus.

Sufficit item aqua ex glacie, nive, & rore.

Ipsa verò glacies, & c. nondum reſoluta non eſt ſufficiens, quia non poteſt abluere. Sed quid ſi in ipſa applicatione reſolvatur.

Varie opinionones probabiliter.

In caſu neceſſitatis Baptismus conferri poteſt in aqua dubia ſub conditione, poſtea reperi-

17. †. Item aqua ex glacie, nive, aut rore reſoluta. †. Quamdiu autem reſoluta non ſunt, non ſunt materia ſufficiens, quia non ſunt apta proximè ad abluendum. Sed quid ſi in ipſa applicatione nix reſolvatur? Reſpondet Tannerus *tom. 2. diſput. 4. quaſt. 1. dub. 2. num. 44.* quod, ſi reſolvatur in manibus baptizantis ante abluionem, eſt ſufficiens; ſi verò in corpore baptizati, non eſt ſufficiens, quia tunc baptizans non propriè abluere; ſed potius ille ſe ipſo abluere: ablutio verò tam ut activa, quàm ut paſſiva eſt materia Baptismi, quod etiam docet Vaſquez *in 3. part. tom. 2. diſp. 141. cap. 2.* & alii. Sed Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 20. ſect. 2.* docuit materiam proximam Baptismi ſitam eſſe in ablutioe ut paſſiva, non ut activa: in qua ſententia nix liquefacta in corpore baptizandi eſſet materia ſufficiens. Utraque hæc opinio eſt probabilis. *part. 5. tractat. 3. reſol. 3.*

18. Quando autem eſt dubium, num aqua ſit naturalis, ut contingit de lixivio, jure carniſum, &c. poteſt cum illa conferri Baptismus in caſu neceſſitatis, ſub conditione ſi eſt ſufficiens; repetendus poſtea, ſi ceſſet neceſſitas, in materia certa ſub conditione, ſi non eſt baptizatus.

Ita Granado *in 3. part. controverſ. 4. tractat. 1. diſputat. 3. dub. 2.* quod à fortiori procedit, quando circa materiam Baptismi ſunt opinionones probabiles, *part. 5. tract. 3. reſol. 1.*

19. Unde Putcanus *in 3. part. quaſt. 66. art. 4. dub. 1. num. 5.* docuit, in caſu neceſſitatis baptizati poſſe ſub conditione in aqua roſacea, quia hæc videtur habere cum aqua naturali majorem affinitatem, quàm aqua aliorum fontium. Quod etiam docet Chamerota *tom. 2. de Baptif. cap. 2. dub. 2.* quia eſt quorundam opinio, quod ex herbis, & floribus elici poſſit per alembicum aqua vera elementaris, quamvis admiſta. Idemque docet Putcanus *loc. cit.* de nive, rore & glacie nondum reſolutis, quia Major non requirit in Baptismo abluionem, ſed ſolum, quod aqua attingat baptizatum. Sed ego in utroque hoc caſu contrariam ſententiam teneo, quæ eſt communis.

20. Exiſtimo tamen cum Joanne de Lugo *de Sacram. diſp. 8. ſect. 8. num. 140.* in extrema neceſſitate baptizari poſſe cum liquore dubio, ſi non poteſt examinari num ſit aqua, vel aliud. Quia præceptum de non baptizando abſque tali materia oritur ex reverentia Sacramenti, cui præponderat ſumma indigentia proximi, *part. 5. tractat. 3. reſol. 2.*

21. †. Materia proxima Baptismi eſt ablutio. Quidquid dicat Maior, ſufficere contactum aquæ cum baptizando: eſt enim opus, ut aqua diffluat per corpus baptizandi. Sufficit autem immerſio abſque emeſſione; unde ſi puer projiceretur in puteum, eſſet verus Baptismus: nam ſola immerſio eſt vera ablutio, quia per eam aqua ita movetur ſupra ſuperficiem corporis, ut, ſi ſordidum eſſet, verè illud emundaret. Ita Vaſq. *in 3. part. tract. 2. diſput. 145. cap. 3.* & alii. Eſſet autem talis Baptismus illicitus, ut ſupra diximus, *part. 5. tractat. 3. reſol. 14.* Sufficit item aſperſio, & inſuſio, nam utraque hæc eſt ablutio, quæ verbis formæ ſignificatur. Et quidem inſuſione utuntur ut plurimum Eccleſiæ, aſperſione autem creduntur Apoſtoli baptizari, quando una die quinque millia hominum baptizaverunt.

Sufficit etiã aſperſio, & inſuſio.

zarunt. Ita Hurtadus de Bapt. disp. 1. diff. 2. part. 5. et. 3. resol. 19.

Imò etiam infusio pars proportionalis, & indeterminata.

22. Ablutio autem secundum Paludanum in 4. distinct. 3. quast. 3. debet esse determinata, & finita: unde, si finita forma, adhuc continetur ablutio non habetur Sacramentum. Nam, cum ministro incumbat determinare materiam, non censetur illam determinasse, nisi cum cessat abluere. Sed ego teneo cum Ochagavia tractat. unic. de Bapt. quast. 4. numer. 9. quod Baptismus habeatur per quaecumque partem abluionis, etiam si adhuc non sit finita, si finita sit forma, quia quaecumque pars abluionis est ablutio, cum sit homogenea. Nec stat in potestate ministri Sacramentalem significationem, quæ postea sufficienti materia constat, differre, part. 5. tract. 3. resol. 17.

Quia pars abluionis est ablutio.

Sufficit etiam ungere baptizandum digito merso in aquam

23. Constat etiam sufficiens ablutio ad Baptismum necessaria, si baptizandus inungatur digito in aquam merso; Nam pars minima aquæ sufficit, etiam una gutta; dummodo per aliquam corporis partem diffluat. Quia hoc sufficit, ut homo absolute dicatur ablutus, vel unctus aqua. Ita Comitulus lib. 1. quast. 12. Maratius tom. 3. de Bapt. disp. 2. sect. 4. & alii. Et quamvis contrarium doceant Granadus in 3. par. contr. 4. tract. 1. disp. 4. numer. 12. & alii, concedunt tamen, in casu necessitatis ita administrandum esse; quia, cum nolera opinio sit probabilis, nulla irrogatur injuria Sacramento, part. 3. tractat. 4. resol. 5. & part. 5. tr. 3. resol. 5.

In quacumque corpore, etiam in capillo, aut ungue.

24. Validus est Baptismus, quaecumque pars corporis abluatur; imò, etiam si sit excrementum, ut capilli, & ungues: non quia hæc vivant, sed quia reputantur ut partes hominis, & abluens capillos, vel ungues, dicatur abluere corpus, & corpus absolute dicatur unctum. Ita Sotus in 4. distinct. 3. quast. unic. art. 7. §. 3. tom. 2. in 3. part. disp. 14. Quod quamvis Villalobos tom. 1. tract. 5. diff. 4. numer. 2. & alii negent: concedendum est nihilominus, in extrema necessitate Baptismum sic conferendum cum conditione; quia melius est, puto moribundum

Summa Diana.

do adhibere medium salutis incertum, quod fortasse proderit, quam nullum. Ita Præpositus in 3. part. q. 66. ar. 8. dub. 3. n. 90. part. 5. tract. 3. resol. 4.

25. Quod etiam notat Marchantius tract. 2. de Bapt. cap. 1. quast. 1. cas. 2. cum aliqua probabilitate dici posse de umbilico, per quem infans sugit à matre alimentum, & illi conjungitur, quia non minus dici potest infans abluere per umbilicum seu per aliquod sui, quam per capillos; nam etiam per illum aqua ad corpus infantis ceteri potest pertingere, quamvis, quia excrementum, præscindatur à corpore. Id quod ipse dicendum puto cum Præposito ubi supra, de pelle, quam Medicæ secundam appellant; quia pellis illa reputatur veluti pars pueri, & veluti ejus cutis, quia lota, puer dicitur lotus. Quod etiam docet Ochagavia tract. unic. de Bapt. q. 4. numer. 3. part. 5. tract. 1. resol. 4. & 112.

Imò etiam in umbilico.

Aut secundum Diana.

26. Et hæc omnia dicta sint pro casu necessitatis, & de collatione Baptismi valida, aut licita in necessitate, qui tamen postea iterari debet sub conditione. Nam, cum quis tenetur Sacramentum suscipere, & suscipit dubium, graviter peccat. Quod etiam procedit de eo, qui manet in dubio; quia, dum non est moraliter certus de Baptismo, alia Sacramenta sacrilegè recipit. Et quamvis probabile sit, talem Baptismum esse validum: non est tamen probabile, recipi posse in materia, aut forma dubia, saltem extrâ necessitatem. Ita Præpositus in 3. part. quast. 66. art. 9. dub. 2. numer. 101. contra Hurtadum de Bapt. disput. 1. diff. 12. part. 5. tractat. 5. resol. 11.

Sed in his omnibus casibus Baptismus non recipi debet sub conditione.

27. Extrâ verò necessitatem servandus est modus abluionis in unaquaque Ecclesia præscriptus & usitatus. Ita Ochagavia de Baptism. quast. 5. numer. 8. qui non approbat sententiam Possivini de offic. Cur. cap. 16. numer. 6. quod abluere quocumque modo, scilicet per immersionem, infusionem, seu asperersionem secluso contemptu, non sit mortale. Servanda etiam est consuetudo certarum Ecclesiarum, baptizandi per immersionem.

Cum verò potest servandus est modus abluionis in singulis Ecclesiis usitatus. Etiam per immersionem.

H mersio-

merfionem. Ita Layman *lib. 5. tract. 2. cap. 4. n. 4. part. 3. resolut. 19. vers. in praxi.*

BAPTISMI FORMA.

Baptismi forma. Ego te baptizo. &c. Et qui dem (te.) & (baptizo) sunt essentia. Non autem (ego) Sapius iterare illud (in nomine.)

Non facit Baptismum in validum.

Req. omisso (in)

vel (&)

28. † Baptismi forma in Ecclesia Latina hæc est, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Sed ex his particulis vox *Ego* non est de essentia, quia includitur in voce *baptizo*. Te est de essentia quia forma explicare debet subjectum. Item particula *baptizo*, vel æquivalens, ad determinandum actum applicationis aquæ ad corpus baptizati, quæ posset etiam fieri ad refrigerationem, medicinam, &c. † Si particula *in nomine* replicetur ad unamquamque Personam divinam, dicendo, *in nomine Patris, in nomine Filii, &c.* Bonacina *de Sacram. disput. 2. quest. 2. punct. 4. num. 5.* docuit, id validum fore Baptismum. Quia non exprimitur unitas essentia divina, sicut eadem ratione, invalidum fore Baptismum collatum *in nominibus Patris, & Filii, &c.* vel *Col Padre, col Figliuolo, &c.* Sed contrarium teno cum Suarez *tom. 2. disput. 21. sect. 3.* Quia replicatio illa *in nomine*, non ponit plura nomina, sicutly *in nominibus*: quemadmodum nomen *Deus* potest sapius iterari sine pluralitate, non autem *Dii*, quia hoc significat Naturarum pluralitatem, non autem illud. *part. 2. tract. 17. resolut. 15.* Particula *in* non est de essentia. Unde Baptismus collatus *nomine Patris, &c.* est validus; quia sensus non violatur, sed tollitur Hebraismus, ut fieret dicendo, *cano cithara, pro cano in cithara.* Ita Henriquez *lib. 2. cap. 8. numer. 6.* contra Comitolum *lib. 1. quest. 9. num. 3.* Contra quem dicendum etiam cum Bonacina *de Sacram. disput. 2. quest. 2. punct. 4. num. 16.* omittentem particulam *in* secluso contemptu, non peccare mortaliter. Idem dic de particula *&*; quia absque illa significatur tota Trinitas. Quod etiam procedit si omittatur una cum particula *in*. Ita Pitigianus *4. part. dict. 3. quest. 2. artic. 2.* contra Regin. *tom. 2. lib. 24. cap. 1. numer. 30. part. 2.*

titul. 15. resolut. 47. Forma Chaldaeorum in Baptismo baptizatus est *in nomine Patris, &c.* omnino est valida contra Nazarium. Similiter valida est forma Dalmatina, *Ego te Christizo in nomine Patris, &c.* sicut valida est forma unius personæ Trinitatis, vel Christi, dummodo implicite intelligatur in invocatione sanctissimæ Trinitatis. Diana & alii *part. 10. tractat. 16. resolut. 92.* forma verò Græcorum debet esse hæc, *Baptizetur, & non baptizatur*: tamen utraque est vera forma. Valq. *ibid. resolut. 97.* & necesse est exprimere personam baptizati quomodo aique dicatur, Ledesma, & alii, *ibid. §. Sed circa.*

Putans probabiliter, se non fuisse baptizatum, non potest suscipere Sacramentum ordinis ad damnum alterius, aliàs verò potest. Dicastil. omnes filii Judæorum Saracenorum, &c. & etiam Christianorum reperti cum scheda ad collum sunt sub conditione rebaptizandi. Quintanad. *ibid. tractat. 16. resolut. 93. §.* Notandum. Episcopus, Sacerdos, qui dubit eorum baptismi, tenentur omnes ordines sub conditione recipere. Quintanad. ab ordinatis verò à tali Episcopo Sacerdotium est repetendum in sententia omnium Doctorum; sic de Confessario, debent omnes Confessiones repeti. *ibidem. §. Verum.*

De rebaptizante puerum inventum cum scheda ad collum appensa, vide *num. 9. §. Sed quid.* & non incurrit poenam irregularitatis.

29. Addens formæ Baptismi nomen B. Virginis, vel omnium Sanctorum, secundum Graffum *part. 2. lib. 1. cap. 3. numer. 24.* non baptizaret. Sed distinguendum puto cum Bonacina *de Sacrament. disput. 2. quest. 2. punct. 4. num. 16.* & si tale nomen addens, intendat in nomine B. Virginis, &c. baptizare, non baptizaret; quia talis sensus est contrarius fidei; si verò solum intendat intercessionem illius ad conservationem gratia baptismalis, &c. baptizaret. Nam quamvis illud *in nomine* significet auctoritatem, & consequenter verba illa simul sumpta contineant errorem contrarium formæ;

Forma Chaldaeorum valida est.

Et in una persona SS. Trinitatis, qua implicite includuntur. Baptizetur.

Necesse est exprimere personam baptizati.

Probabiliter non baptizatus non potest ordinari.

Omnes ordines sub conditione recipi sunt recipiendi.

Ordinatus saltem sacerdotium est repetendum. Confessiones omnes. Non incurrit in poenam irregularitatis.

Sicut nec ad vere formæ nomē B. Virginis vel aliorum Sanctorum in intercessionem.